

4 de desembre de 2019

NOTA DE PREMSA

El CAC i el Col·legi de Metges de Barcelona alerten sobre el discurs antivacunes a internet

- El 40% dels resultats de les cerques a YouTube amb dubtes sobre les vacunes són vídeos en què s'afirma que són ineficaces i tòxiques
- El CAC detecta 10 vídeos a YouTube, amb 1,6 milions de visualitzacions, amb títols com *Si amas a tus hijos, no los vacunes*, *Vacunación ¿un peligroso fraude medico?* o *10 ingredientes tóxicos dentro de las vacunas*
- Vinculen les vacunes amb l'autisme, neguen la immunitat col·lectiva, qualifiquen de benignes algunes malalties com el xarampió i desacrediten els professionals de la medicina que aconsellen vacunar-se
- La comunitat mèdica recorda que l'eficàcia i seguretat de les vacunes, així com el benefici enorme que representen per a la salut pública, estan àmpliament demostrats per l'evidència científica

Un informe del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) alerta de l'alt percentatge de continguts a internet que creen desinformació sobre la seguretat i l'eficàcia de les vacunes. En concret, el 40% dels continguts més rellevants a YouTube quan es fa una cerca amb expressions de dubte o reticència sobre les vacunes infantils, fan un discurs antivacunes.

El Consell ha analitzat 10 vídeos a YouTube contraris a la vacunació, amb un total de 1,6 milions de visualitzacions. En la mostra hi ha títols tan explícits com *Si amas a tus hijos, no los vacunes* –és el que té més visualitzacions, 806.000–, *Vacunación ¿un peligroso fraude medico?*, *10 ingredientes tóxicos dentro de las vacunas* o *La verdad de las vacunas que no quieren que sepas*.

En l'informe, el CAC conclou que el discurs antivacunes es caracteritza per la repetició d'un conjunt d'arguments que neguen la conveniència de la vacunació universal perquè, diuen, no són ni segures ni eficaces, contenen elements tòxics i, fins i tot, provoquen altres malalties o trastorns, com ara l'autisme. En la majoria

de vídeos, a més, aquest discurs contrari a la vacunació és exposat per persones que s'identifiquen com a professionals de la salut.

Així mateix, neguen la immunitat col·lectiva, qualifiquen de benignes algunes malalties evitables per vacunació, com ara el xarampió, i repeteixen missatges que qüestionen les evidències científiques i desacrediten els professionals de la medicina que aconsellen vacunar-se.

L'informe ha estat presentat avui, 4 de desembre, en una roda de premsa en la qual han participat el president del CAC, **Roger Loppacher**, i el president del Col·legi de Metges de Barcelona (CoMB), **Jaume Padrós**. La roda de premsa ha tingut lloc al Col·legi de Periodistes de Catalunya, a Barcelona.

El president del CAC ha alertat que “en els darrers anys, mitjançant internet, el discurs antivacunes té més visibilitat i hi trobem molts continguts que generen desinformació i confusió, que provoquen dubtes i reticències en un sector de la ciutadania, molt especialment a les famílies”.

Loppacher ha afegit: “Cal combatre la desinformació de manera col·lectiva. Les plataformes d'internet han de ser més responsables i prendre mesures per tal d'evitar allotjar aquest tipus de continguts. I també hem d'avançar amb molta més ambició en la línia de la formació i la conscienciació. Si la ciutadania recorre a internet, cal adoptar esperit crític i confiar en les fonts mèdiques i científiques”.

Per la seva banda, Padrós ha mostrat la seva preocupació pels efectes que el discurs antivacunes pot tenir en la salut de les persones i en la salut pública. “Juntament amb la potabilització de l'aigua, les vacunes han estat, al llarg de tota la història, el mètode més eficaç per a la prevenció i el control de les malalties infeccioses, per a la millora de la salut de la població i per a l'augment de l'esperança de vida”, ha dit.

El president del CoMB ha afegit: “La cobertura vacunal infantil a Catalunya és elevada, però cal continuar recordant que l'eficàcia i la seguretat de les vacunes estan àmpliament demostrades per l'evidència científica, i que la decisió d'uns pares de no vacunar no només afecta el propi fill, sinó la salut de la resta de la població”.

Característiques del discurs antivacunes a internet

L'informe “El discurs antivacunes a internet” té com a objectiu analitzar la configuració i les característiques del discurs antivacunes mitjançant els continguts audiovisuals difosos a la xarxa. L'anàlisi es va fer sobre la plataforma d'intercanvi de vídeos YouTube.

L'anàlisi del CAC va incloure la realització d'una cerca mitjançant una expressió amb connotacions de reticència, amb l'objectiu de comprovar quin és el discurs que es troben les persones que prèviament tenien dubtes sobre les vacunes. El resultat és que el 40% dels continguts més rellevants a YouTube quan es fa una cerca amb expressions de dubte o reticència sobre les vacunes infantils està integrat per continguts antivacunes.

En la roda de premsa s'ha recordat la dada de l'Eurobaròmetre, donada a conèixer en la Cimera Global sobre Vacunació –organitzada de manera conjunta per la Comissió Europea i l'Organització Mundial de la Salut el setembre passat–, segons la qual gairebé la meitat de la ciutadania (el 48%) creu que les vacunes no són segures, una dada que s'atribuïa, entre altres factors, a la desinformació per internet.

L'informe del CAC assenyala que els vídeos analitzats destaquen de manera accentuada la suposada toxicitat de les vacunes, se les vincula amb el desenvolupament de malalties diverses, alhora que es retreu una voluntat d'ocultació dels pretesos efectes nocius que provocarien.

La vinculació entre les vacunes i l'autisme, per exemple, és especialment freqüent. En un cas s'afirma que hi ha una "epidèmia global d'autisme" que ve "derivada de la vacunació massiva de la població". Un altre vídeo assegura que la població vacunada té un 500% més de probabilitats de patir malalties cròniques. I s'esmenten malalties com ara la leucèmia, el tumor ossi o el tumor cerebral, entre d'altres.

El discurs antivacunes present en els vídeos es construeix a partir del qüestionament de l'eficàcia de les vacunes. En particular, s'al·lega que la protecció que confereixen no és total per invalidar-les i s'atribueix la incidència més baixa de malalties infeccioses avui dia, exclusivament, a la millora de la higiene i de les condicions de vida.

Així mateix, s'observa una certa trivialització de les malalties evitables per vacunació, com ara el xarampió, que es qualifiquen de banals o fins i tot de benignes. En molts casos, a més, aquest discurs contrari a la vacunació és exposat per persones que s'identifiquen com a professionals de la salut (en algun cas, amb bata blanca, amb l'objectiu de generar credibilitat) o per suposades víctimes de les vacunes. Uns suposats casos particulars que són elevats a categoria.

Qüestionament de la medicina científica

A més, el discurs s'emmarca en un missatge més ampli que qüestiona la medicina científica en el seu conjunt. En concret, s'hi troben missatges explícits

que pretenen desacreditar els i les professionals de la medicina que sí que aconsellen la vacunació i es proposen tractaments alternatius com a substitutius de les vacunes. Per exemple, en un dels vídeos s'assegura poder tractar la diftèria amb homeopatia.

La majoria dels vídeos recorren també a la reinterpretació de dades provinents de fonts oficials per tal de donar suport a les tesis antivacunes, apel·len a emocions com la por, la compassió o la ira, i utilitzen recursos dramàtics visuals, com el que s'adjunta a continuació, pertanyent al vídeo *10 ingredientes tóxicos dentro de las vacunas*:

A l'últim, l'informe conclou que l'estratègia més destacable del discurs antivacunes a la xarxa és la voluntat manifesta de generar desconfiança envers la vacunació, que es duu a terme, principalment, mitjançant el qüestionament de la seva seguretat, vinculada amb el desenvolupament de malalties diverses, la seva efectivitat i/o conveniència.

A més, l'informe adverteix que la difusió del discurs antivacunes es veu reforçada per la dinàmica pròpia de les xarxes socials. D'una banda, per la facilitat de viralització dels continguts, amb independència de la seva veracitat. De l'altra, per la capacitat de creació de bombolles digitals com a resultat de l'acció dels algorismes, que condueix les persones amb reticència vacunal a un escenari on es dona veu, majoritàriament, a postulats antivacunes.

[El discurs antivacunes a internet](#)

Més informació: Comunicació del CAC • C/ dels Vergós, 36-42 • 08017 Barcelona

Tel.: 935 575 000 i 627 480 483 • **Fax:** 935 575 003

Adreça electrònica: comunicacio.cac@gencat.cat

Web: www.cac.cat